

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

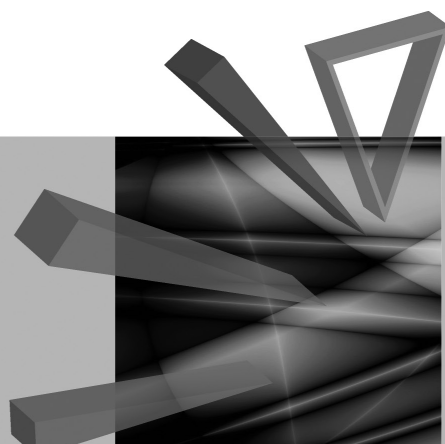
RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

267

Handel i inwestycje w semiglobalnym otoczeniu

Tom 1

Redaktorzy naukowi

**Jan Rymarczyk, Małgorzata Domiter,
Wawrzyniec Michalczyk**

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2012

Recenzenci: Jarosław Kundera, Leon Olszewski, Zdzisław Puślecki,
Kazimierz Starzyk, Krystyna Żołądkiewicz

Redaktorzy Wydawnictwa: Elżbieta Kożuchowska, Aleksandra Śliwka

Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz

Korektor: Barbara Cibis

Łamanie: Małgorzata Czupryńska

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,

The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,

a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon

http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się

na stronie internetowej Wydawnictwa

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Wrocław 2012

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-235-2 (całość)

ISBN 978-83-7695-239-0 t. 1

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	9
Łukasz Ambroziak: Handel wewnątrzgałęziowy państw Grupy Wyszehradzkiej na przykładzie przemysłu motoryzacyjnego	11
Eric Ambukita: Wielkie gospodarki wschodzące – nowi partnerzy gospodarczy krajów Afryki	25
Anna Barwińska-Małajowicz: Inwestycje w kapitał ludzki w kontekście <i>brain waste</i>	37
Daša Belkovicsová: Theoretical models of financing tertiary education and its application on example of Slovakia.....	48
Mateusz Benedyk: Wpływ banków centralnych na inwestycje od czasu wybuchu kryzysu finansowego.....	54
Zbigniew Bentyn: Wpływ rozwiązań informatycznych na zmianę zachowań nabywczych klientów oraz rozwiązań logistycznych przedsiębiorstw handlowych.....	63
Joanna Bogolebska: Zarządzanie rezerwami walutowymi Chin – problemy i wyzwania.....	73
Magdalena Broszkiewicz, Paweł Broszkiewicz: Rola ładu korporacyjnego w przeciwdziałaniu manipulacjom na globalnych rynkach kapitałowych .	84
Ignacy H. Chrzanowski: Economics and politics of foreign direct investment. Is it beneficial for the recipient countries?.....	96
Anna Chrzęściewska: Bezpośrednie inwestycje zagraniczne Indii.....	110
Małgorzata Czarnas: Rozwój korporacji transnarodowych na przykładzie Amazon.com.....	121
Elżbieta Czarny, Jerzy Menkes, Katarzyna Śledziwska: PKB i handel państw transformacji w czasie kryzysu gospodarczego	130
Katarzyna Czech: Realizacja celów Strategii Europa 2020 – Polska na tle wybranych krajów UE	140
Tomasz Dorożyński: Znaczenie funduszy strukturalnych Unii Europejskiej dla polskich regionów.....	151
Kamila Drelich: Controlling projektów jako narzędzie współpracy wewnętrzkoncernowej.....	162
Agnieszka Dybizbańska: Konkurencyjność państw strefy euro w kontekście kryzysu gospodarczego.....	170
Katarzyna Dymitrow: Wpływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych na rozwój gospodarczy Indii	180

Po-Kai Fang: Taiwan's strategy of integrating into global and regional economy	190
Bartosz Fortuński: Proekologiczne podejście do energetyki i jej wpływ na handel zagraniczny Unii Europejskiej	200
Joanna Garlińska-Bielawska, Magdalena Opiola: Handel Maquiladora w kontekście obecnego kryzysu gospodarczego	210
Jadwiga Gierczycka: Wpływ kryzysu w strefie euro na sytuację gospodarczą Polski	221
Małgorzata Grącik-Zajaczkowski: Kraje rozwijające się w ramach rundy WTO z Doha	230
Bohdan Jeliński: Rekonfiguracja gospodarki globalnej (dynamika, mechanizmy, struktury)	241
Bogusław Kaczmarek, Katarzyna Świącicka: Potencjał rozwojowy (inwestycyjny) MŚP na terenie województwa łódzkiego	253
Barbara Klimas: Inwestycje w kapitał wiedzy jako wyzwanie dla polityki państwa w globalizującej się gospodarce	260
Szymon Kłopocki: Lokalna i globalna współpraca firm w klastrze	272
Irena Kociszewska, Monika Kamińska: Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce w latach 2007-2010	282
Aneta Kosztowniak: Przepływy BIZ i zmiany struktury akumulacji kapitału a wzrost gospodarczy w krajach wschodzących i rozwijających się	295
Anetta Kuna-Marszałek: Rola ekoinnowacji w strategii działania przedsiębiorstw na przykładzie systemów zarządzania środowiskiem	309
Jarosław Kuśpit: Rozwój stosunków gospodarczych z zagranicą krajów byłego ZSRR	320
Andżelika Kuźnar: Dobra niematerialne oparte na wiedzy jako czynnik wzrostu innowacyjności Unii Europejskiej	330

Summaries

Łukasz Ambroziak: Intra-industry trade of the Visegrad Countries: the case of automotive industry	24
Eric Ambukita: Big emerging economies – new economic partners for African countries	36
Anna Barwińska-Małajowicz: Investments in human capital in the context of “brain waste”	46
Daša Belkovicsová: Teoretyczne modele finansowania szkolnictwa wyższego i ich zastosowanie na przykładzie Słowacji	53
Mateusz Benedyk: Influence of central banks policies on investments since the financial crisis	62

Zbigniew Bentyn: The impact of information solutions on the change of customers' behavior and trading companies logistics.....	72
Joanna Bogolebska: Management of foreign reserves in China – problems and challenges.....	83
Magdalena Broszkiewicz, Paweł Broszkiewicz: The role of corporate governance in solving the problem of manipulations on the global capital markets.....	95
Ignacy H. Chrzanowski: Ekonomiczne i polityczne aspekty zagranicznych inwestycji bezpośrednich. Czy są one korzystne dla odbiorców?.....	109
Anna Chrzęściewska: Foreign Direct Investment outflows from India.....	120
Małgorzata Czarnas: Development of transnational corporations on the example of Amazon.com.....	129
Elżbieta Czarny, Jerzy Menkes, Katarzyna Śledziwska: GDP and trade of transformation countries in the time of the economic crisis.....	139
Katarzyna Czech: Implementation of goals of the Europe 2020 strategy – Poland compared to selected EU countries.....	150
Tomasz Dorożyński: The role of EU structural funds for regions in Poland..	161
Kamila Drelich: Controlling of projects as the instrument of intercompany cooperation.....	169
Agnieszka Dybizbańska: Competitiveness of the euro zone countries in the context of economic crisis.....	179
Katarzyna Dymitrow: The influence of direct foreign investments on the economic development of India.....	189
Po-Kai Fang: Tajwan: globalna i regionalna strategia integracji ekonomicznej.....	199
Bartosz Fortuński: Environmental approach to energy and its impact on foreign trade of the European Union.....	209
Joanna Garlińska-Bielawska, Magdalena Opiola: Trade under Maquiladoras in conjunction with the current economic crisis.....	220
Jadwiga Gierczycka: Impact of the crisis in the euro zone on the economic situation of Poland.....	229
Małgorzata Grącik-Zajaczkowski: Developing countries in the WTO Doha round.....	240
Bohdan Jeliński: Global economy reconfiguration.....	252
Bogusław Kaczmarek, Katarzyna Święcicka: An investment potential of SME in the area of Łódź Voivodeship.....	259
Barbara Klimas: Investments in knowledge capital as a challenge for the state policy in the globalizing economy.....	271
Szymon Kłopocki: Local and global firm cooperation in clusters.....	281
Irena Kociszewska, Monika Kamińska: Foreign direct investments in Poland between 2007-2010.....	294

Aneta Kosztowniak: FDI flows and changes of structure of capital accumulation vs. economic growth in the emerging and developing countries.....	308
Anetta Kuna-Marszalek: The role of eco-innovations in business strategy as an example of environmental management systems	318
Jarosław Kuśpit: The development of economic relations with foreign countries of the former USSR	329
Andżelika Kuźnar: Intangibles based on knowledge as a factor of the innovation growth of the European Union	339

Anna Chrzęściewska

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

BEZPOŚREDNIE INWESTYCJE ZAGRANICZNE INDII

Streszczenie: Okres rozkwitu indyjskich bezpośrednich inwestycji zagranicznych przypada na lata 2000-2010. Artykuł ten opisuje fenomen ich wzrostu, strukturę i główne kierunki rozprzestrzeniania się na świecie. Do lat 90. XX wieku inwestycje utrzymywały się na niewielkim poziomie. Kraj ten jednak bardzo szybko się rozwijał, a przedsiębiorcy indyjscy zaczęli poszukiwać możliwości bogacenia się również na rynkach zagranicznych. Indie stały się ważnym eksporterem bezpośrednich inwestycji zagranicznych, które otworzyły dostęp do nowych rynków zbytu, zasobów naturalnych, zagranicznych technologii czy kultury zarządzania strategicznego korporacją transnarodową. Wpływ BIZ wzrósł z 1,9 mld USD w 2000 r. do ponad 14 mld w roku 2010. Dotyczą one już prawie każdej gałęzi gospodarki i coraz częściej kierowane są do krajów wysoko rozwiniętych.

Słowa kluczowe: transfer kapitału, bezpośrednie inwestycje zagraniczne (BIZ), Indie.

1. Wstęp

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne (BIZ) to długoterminowa lokata kapitału poza granicami danego kraju. Polega na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa w obcym państwie oraz jego wyposażeniu w kapitał zakładowy (*greenfield*). BIZ może przybierać też formę *joint venture*, w której tworzy się przedsiębiorstwo z udziałem kapitału państwa, w którym inwestuje dana firma. Często stosuje się również rozwiązanie, gdzie wykupuje się znaczną liczbę akcji zagranicznego przedsiębiorstwa, co pozwala na kontrolowanie jego działalności¹.

Zjawisko przepływu kapitału zagranicznego w postaci bezpośrednich inwestycji zagranicznych istnieje w globalnej gospodarce od wielu lat. Jak podają dane zaprezentowane przez United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD), wielkość światowych bezpośrednich inwestycji zagranicznych w 2010 r. wyniosła 1,12 bln USD i była większa w porównaniu z 2009 r., kiedy to osiągnęła 1,11 bln USD². Niemniej jednak jest to wynik znacznie mniejszy niż ten,

¹ K. Białecki, W. Januszkiewicz, L. Oręziak, *Leksykon handlu zagranicznego*, PWE, Warszawa 2007, s. 27.

² UNCTAD: *Foreign direct investment*, "The Economist" z dnia 20.01.2011 r.

jaki udało się osiągnąć w 2007 r. Wtedy właśnie zanotowano rekordową wartość 1,54 bln USD³.

Indie swobodę przyływu kapitału zawdzięczają przemianom gospodarczym, zwłaszcza po 1996 r. Uproszczone istniejące wówczas skomplikowane procedury i zniesiono wiele restrykcji dotyczących inwestowania kapitału zagranicznego. Średnia wartości BIZ w Indiach w latach 1985-1995 wynosiła 455 mln USD rocznie. W roku 2006 było to już 17 mld USD, a ograniczenia inwestowania istniały już tylko w nielicznych gałęziach przemysłu⁴. Indie jednak nadal zajmują pod tym względem odległą, 113 pozycję w świecie, same Chiny przewyższają je trzykrotnie⁵. Skumulowana wartość napływu/wypływu inwestycji do i z Indii została przedstawiona w tab. 1.

Tabela 1. Napływ i wypływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych Indii w mln USD w latach 1990, 2000 i 2006 (wartość skumulowana)

Napływ BIZ (mln USD)			Wypływ BIZ (mln USD)		
1990	2000	2006	1990	2000	2006
1657	17 517	50 680	124	1859	12 964

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *World Investment Report 2007*, http://www.unctad.org/en/docs/wir2007_en.pdf.

Dane przedstawione w tab. 1 prezentują umacniającą się pozycję Indii. Do lat 90. XX wieku inwestycje utrzymywały się na niewielkim poziomie. Kraj ten bardzo szybko się rozwijał, co przynosiło coraz większe zainteresowanie i zaufanie inwestorów zagranicznych, doprowadzając bezpośrednio do dynamicznego wzrostu inwestycji lokowanych na subkontynencie indyjskim. Z kolei przedsiębiorcy indyjscy zaczęli poszukiwać możliwości bogacenia się również na rynkach zagranicznych. Indie stały się nie tylko importerem inwestycji, ale i ich eksporterem na szeroką skalę, o czym dokładniej mowa w dalszej części tekstu.

2. Indie jako eksporter bezpośrednich inwestycji zagranicznych

Napływ inwestycji zagranicznych korzystnie wpływa na wynik bilansu płatniczego państwa. W przyszłości będzie to natomiast powodować odpływ walut obcych, tworząc koszt ich wykorzystania. Gdy mówimy o inwestycjach dotyczących wywozu kapitału za granicę, przypisujemy im negatywny wpływ na bieżący wynik bilansu

³ UNCTAD: *Rekord inwestycji*, „Rzeczpospolita” z dnia 10.03.2008 r.

⁴ J. Zajączkowski, *Indie w stosunkach międzynarodowych*, Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, Warszawa 2008, s. 116-118.

⁵ *Chiny – Indie. Ekonomiczne skutki rozwoju*, K. Kłosiński (red.), Wydawnictwo KUL, Lublin 2008, s. 42-43.

płatniczego. Przekształcają się one jednak z biegiem czasu w źródło dochodów zagranicznych⁶.

Celem bezpośrednich inwestycji zagranicznych jest wypracowanie zysku pochodzącego z działalności przedsiębiorstwa za granicą. Równie ważna i trudna do osiągnięcia jest rentowność produkcji krajowej przez wykorzystanie taniej siły roboczej, dostawę tanich surowców i półproduktów, prowadząc do pośredniej czy też bezpośredniej kontroli konkurencji⁷. Gdy gospodarka hinduska rozrastała się coraz bardziej, zaczęto poszukiwać nowych dróg rozwoju. W miarę wzrostu potencjału hinduskiego cele te stawały się osiągalne dla coraz większej liczby przedsiębiorstw.

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne Indii różnią się zasadniczo od tych z gospodarek wschodnioazjatyckich pod względem zarówno strukturalnym, jak i czasowym. Swoją drogę rozpoczęły po liberalizacji gospodarki w 1990 r., a prawdziwy okres ich rozkwitu przypada na ostatnią dekadę, podczas gdy te z Azji Wschodniej miały na to ponad 20 lat.

W latach 1985-1995 poziom wypływu hinduskich BIZ wynosił 23 mln USD rocznie. Już cztery lata później, bo w 1999 r., było to 80 mln USD⁸. Początek XXI wieku przyniósł jeszcze większe wzrosty, co zostało zilustrowane na rys. 1. Lata 2001-2003 dały średnioroczny wynik w wysokości 1,1 mld USD. Było to porównywalne z wynikiem Malezji i prawie dwukrotnie większe od wyników osiągniętych wtedy przez Grecję. W tym okresie większość inwestycji skupiona była w sferze produkcji, jednak udział IT systematycznie się powiększał, głównie za sprawą fuzji i przejęć. Zdaniem ówczesnego dyrektora Wydziału Inwestycyjnego UNCTAD fenomen ten Hindusi zawdzięczają wzrostowi konkurencyjności swoich przedsiębiorstw oraz ich znaczeniu w globalnej ekspansji, zwłaszcza w strefie usług informatycznych i przemysłu farmaceutycznego. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne otworzyły dostęp do nowych rynków zbytu, zasobów naturalnych, zagranicznych technologii czy kultury zarządzania strategicznego korporacją transnarodową⁹.

Ekspansja zagraniczna Indii w ostatnich kilku latach znacznie przyspieszyła. W 2006 r. BIZ Indii gwałtownie wzrosły, osiągając wartość ponad 14 mld USD. Zanotowano gigantyczny wzrost na poziomie prawie 480% w porównaniu z rokiem poprzednim. Rosnąca tendencja utrzymała się do 2008 r., kiedy to po kryzysie finansowym wartość inwestycji zagranicznych zmalała do niespełna 15 mld USD w 2010 r., utrzymując jednak względną odporność na zachowania rynków światowych.

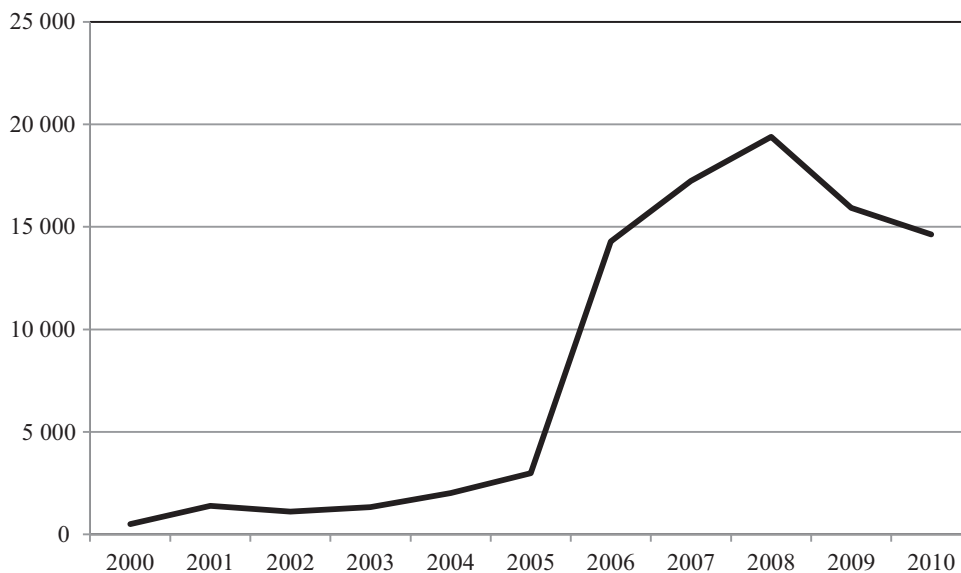
Hinduskie inwestycje obejmują swoim zasięgiem coraz większe terytorium. Ponadto są wysoce zróżnicowane pod względem sektorowym. Dotyczą bowiem już prawie każdej gałęzi gospodarki. Na przestrzeni lat obserwujemy również przesu-

⁶ *Finanse międzynarodowe*, B. Biernas (red.), PWN, Warszawa 2006, s. 246-249.

⁷ K. Białecki, wyd. cyt., s. 27.

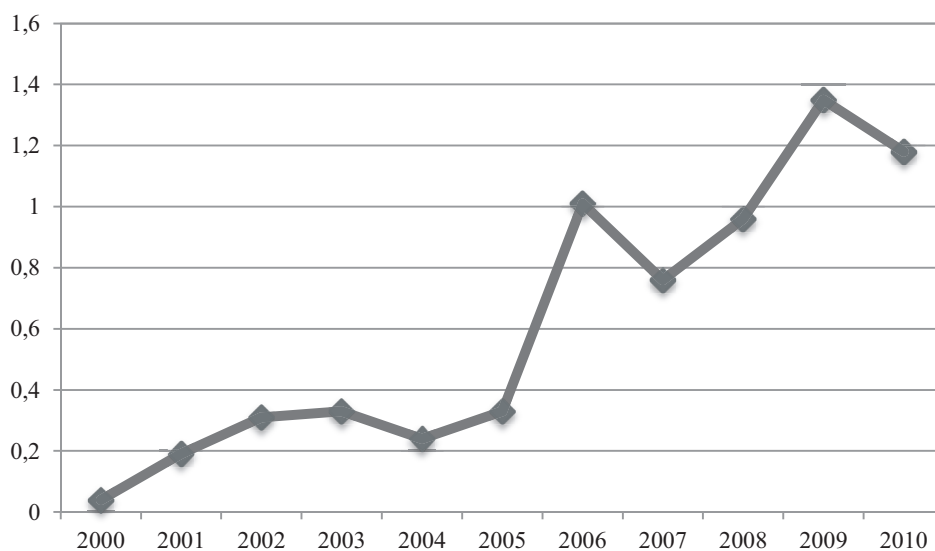
⁸ J. Zajączkowski, wyd. cyt., s. 116-118.

⁹ UNCTAD, http://www.unctad.org/en/docs/diteiiab20041_en.pdf.

Rys. 1. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne Indii, lata 2000-2010 (mln USD)

Źródło: UNCTAD.

Rys. 2. Udział Indii w światowym eksporcie inwestycji w latach 2000-2010 (w %)

Źródło: UNCTAD.

nięcie kierunku wypływu inwestycji z krajów rozwijających się do krajów wysoko rozwiniętych. Obecnie głównym odbiorcą inwestycji z Indii jest Singapur, ale bardzo ważne są również państwa Unii Europejskiej. Jeśli zaś chodzi o udział sektora, to największym powodzeniem może się poszczycić branża produkcyjna, a także usługi niefinansowe.

Niestety inwestycje wypływające z Indii, mimo dużej dynamiki, wciąż mają małe znaczenie w skali globalnej. Do tej pory nie udało się nawet przekroczyć bariery 1,5% światowych przepływów. Wielkość udziału Indii w światowym eksporcie inwestycji została przedstawiona na rys. 2.

Dotychczas najwyższą wartość udało się uzyskać w 2009 r. – w wysokości 1,35%. Cały czas utrzymuje się jednak trend rosnący i jego dynamika również osiąga znaczną wielkość. Świadczy to o nieustającym podejmowaniu nowych inwestycji zagranicznych przez indyjskie firmy.

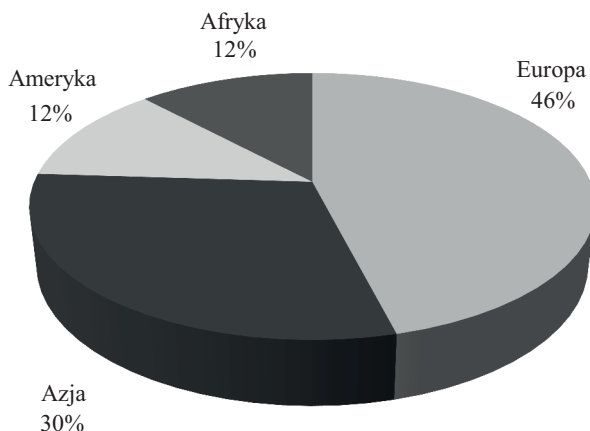
3. Struktura geograficzna indyjskich bezpośrednich inwestycji zagranicznych

W ostatniej dekadzie widocznie na znaczeniu straciły inwestycje kierowane do krajów rozwijających się. Indie zwróciły swoje zasoby finansowe w kierunku państw wysoko rozwiniętych gospodarczo. Najważniejszym strategicznie punktem inwestycyjnym od piętnastu lat jest Europa, do której trafiło ponad 45% wszystkich wypływających z Indii inwestycji (w tym 40% do UE). Holandia to kraj, który przyjął najwięcej BIZ, bo 14%. Wynikiem o połowę mniejszym musiały zadowolić się Wielka Brytania i Wyspy Normandzkie. Niewiele mniej, bo 6% inwestycji, trafiło na Cypr.

Singapur, który „gości” u siebie 19% indyjskich inwestycji, sprawia, że Azja staje się drugim pod względem wielkości kierunkiem wypływów BIZ, osiągając w nich 30% udziału. Dość znaczny wynik osiągnęły Zjednoczone Emiraty Arabskie, obejmując 3% inwestycji. Warto podkreślić, że w ostatnich latach na ważności bardzo stracił Hongkong, wcześniej faworyzowany przez Indie. Strukturę geograficzną indyjskich inwestycji zagranicznych przedstawiają rys. 3 i 4.

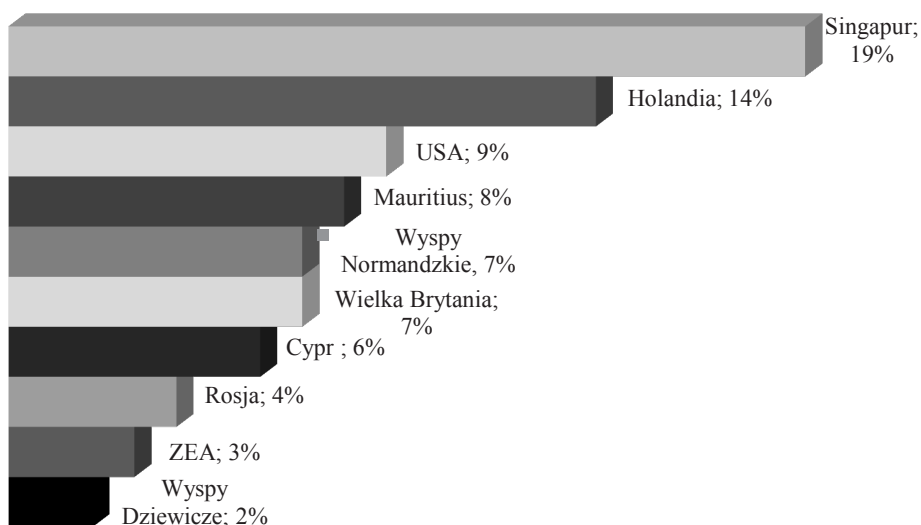
Gdy przyjrzymy się danym na rys. 3, możemy zauważyć, iż Europa wraz z Azją zajmują $\frac{3}{4}$ całości inwestycji zagranicznych Indii. Państwa z tych kontynentów stanowią najważniejszych odbiorców kapitału z tego kraju.

Do Ameryki trafia zaledwie 12% udziału, z czego 9% przypada na Stany Zjednoczone. Marginalną część w wysokości 2% zajmują inwestycje w Ameryce Łacińskiej, koncentrujące się głównie w rajach podatkowych na Kajmanach i Wyspach Dziewiczych. Z kolei w Afryce najważniejszą strategiczną pozycję zajmuje Mauritius, tu trafia 8% hinduskich BIZ. Pozostałe 21% przypada na inne państwa na świecie. Warto zauważyć, że 5 największych partnerów Indii stanowi ponad 50% całości indyjskich inwestycji. Gdy weźmiemy pod uwagę 10, wartość ta podniesie się do ok. 80%.

Rys. 3. Struktura geograficzna indyjskich BIZ w latach 1996-2010 wg kontynentów

Źródło: Ministerstwo Finansów Indii, Bank Rezerw Indii.

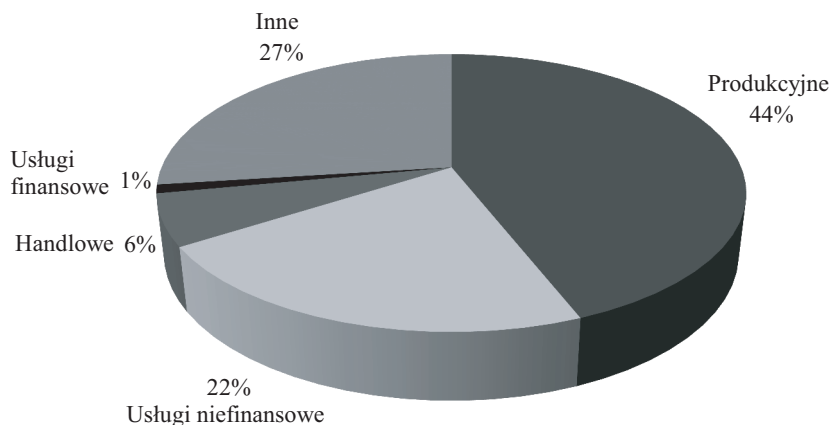
Rys. 4. Struktura geograficzna indyjskich BIZ w latach 1996-2010 wg państw

Źródło: Ministerstwo Finansów Indii, Bank Rezerw Indii.

4. Struktura sektorowa indyjskich bezpośrednich inwestycji zagranicznych

W latach 1999-2009 największą część BIZ Indii stanowiły inwestycje produkcyjne. W ostatniej dekadzie objęły swym zasięgiem 44% wartości wszystkich inwestycji

indyjskich. Stosunkowo niewielki procent, w wysokości 23%, przypadł na usługi. Jedynie 1% z tego dotyczył usług finansowych, reszta to usługi niefinansowe. Poziom 6% osiągnęły inwestycje handlowe. Spory udział BIZ Indii stanowi kategoria „Inne”. Głównie z powodu zakwalifikowania do niej sektorów wydobywczych.

Rys. 5. Struktura sektorowa indyjskich BIZ w latach 1999-2009

Źródło: Ministerstwo Finansów Indii, Bank Rezerw Indii.

Przyczyną większości inwestycji pochodzenia hinduskiego było poszukiwanie surowców naturalnych, których brak na subkontynencie indyjskim. Tym sposobem sektor wydobywania metali i ich obróbki, szczególnie stali, stał się jedną z głównych destynacji hinduskich inwestycji zagranicznych. W następnej kolejności kapitał wypływa w kierunku branży motoryzacyjnej, farmaceutycznej, telekomunikacyjnej, żywnościowej czy też informatycznej. Dopiero potem plasują się sektor paliwowy, kosmetyczny oraz metali niezależnych.

W samym 2007 r. doszło do dwóch dużych przejęć przedsiębiorstw zagranicznych dokonanych przez indyjskiego producenta stali, firmę Tata Steel. Jednym z nich było wchłonięcie brytyjskiego koncernu Corus Group za – bagatela – 12,1 mld USD, drugim przejęcie amerykańsko-kanadyjskiego producenta aluminium, firmy Novelis, za 6 mld USD. Tata Steel w 2005 r. przejął również Millennium Steel z Tajlandii za 175 mln USD, a rok wcześniej Nat Steel Asia z Singapuru za 384 mln USD¹⁰. Również w 2007 r. inny indyjski producent stali, firma Essar Steel Holdings, przejęła Algoma Steel Inc. z Kanady za 1,6 mld USD.

Duże zmiany dokonały się również w sektorze motoryzacyjnym. Za największą i dość głośną medialnie transakcją w tym przemyśle uznaje się kupno brytyjskich marek: Jaguara i Land Rovera na początku 2008 r. za 2,3 mld USD przez Tata Mo-

¹⁰ <http://www.adb.org/Documents/Periodicals/ADR/ADR-Vol26-2-Athukorala.pdf>.

tors¹¹. Była to dość niewielka cena za tak prestiżowe marki. Tym bardziej, że wcześniej za ich zakup amerykański Ford zapłacił ponad 5 mld USD. Kluczową część hinduskiego biznesu motoryzacyjnego stanowią samochody ciężarowe. Tata utrzymuje piątą pozycję na świecie pod względem ich produkcji i robi to również poza granicami Indii. W 2004 r. koncern ten przejął zakłady ciężarówek od koreańskiego Daewoo Commercial Vehicle Co za 102 mln USD, a w 2005 r. został inwestorem hiszpańskiego producenta autobusów Hispano Carrocera¹².

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne Indii dotyczą też przejęć firm produkujących żywność. W tej branży najgłośniej było o przejściu White and Mackay z Wielkiej Brytanii w 2007 r. Indyjską firmę United Spirit kosztowało to 1,18 mld USD. W 2000 r. Tata Tea pozyskało brytyjskiego producenta herbaty, firmę Tetley Group, za 431 mln USD. W 2006 r. oczy hinduskich inwestorów zwróciły się w stronę USA. Tata Tea i Tata Sons zakupiło Glaceau za 677 mln USD, a Tata Coffee –Eight O’Clock Coffee za 220 mln USD¹³.

Znacznych przejęć zagranicznych dokonano również w sektorach telekomunikacyjnym, farmaceutycznym, informatycznym. Bez echa nie przeszedł zakup 2/3 akcji udziałów w niemieckiej firmie Repower Systems przez Suzlon Energy za 1,7 mld USD czy anulowana fuzja telekomunikacyjnych gigantów. W 2009 r. prowadzono bowiem rozmowy mające na celu połączenie największego operatora telefonii komórkowej Indii, Bharti Airtel Ltd., z największym operatorem Afryki Południowej, MTN Group Ltd. Fuzja miała być warta 23 mld USD. W ostatniej chwili z decyzji wycofał się jednak rząd południowoafrykański, gdy Hindusi nie zgodzili się na jednoczesne notowania MTN na giełdzie w RPA i Indiach, gdzie jest to niezgodne z prawem.¹⁴

W tabeli 2 przedstawiono dziesięć największych fuzji i przejęć w sektorze produkcji, podjętych przez kraje pochodzące z południowej i wschodniej Azji, w państwach wysoko rozwiniętych w latach 2007-2011. Aż pięć z nich pochodzi z Indii.

Indyjscy przedsiębiorcy często podejmują również inwestycje od podstaw. Koncentrują się głównie na zakładaniu przedsiębiorstw pozyskujących ropę, gaz czy metale szlachetne. Największe korporacje, jak na przykład Tata Steel, GAIL, National Thermal Power Corporation, lokują swoje zakłady w Iranie, Wietnamie oraz Arabii Saudyjskiej. Z kolei firmy outsourcingowe czy informatyczne, do których należą Tata Consultancy Services, Tech Mahindra, Wipro lub Infosys Technologies, częściej wysyłają swój kapitał do Urugwaju, Argentyny, Chin, Meksyku, a także do Polski¹⁵.

¹¹ *World Investment Report 2011*.

¹² *Indyjski koncern Tata Motors kupi Jaguar*, „Gazeta Wyborcza”, 03.01.2008.

¹³ <http://www.adb.org/Documents/Periodicals/ADR/ADR-Vol26-2-Athukorala.pdf>.

¹⁴ *Z tej fuzji już nic nie będzie*, http://biznes.interia.pl/raport/kryzys_w_usa/news/z-tej-fuzji-nic-juz-nie-bedzie,1376339,5429.

¹⁵ http://newdelhi.polemb.net/files/pdf/110907_not_indyjskie_inwestycje_zaz%20granica_na%20strone.pdf.

Tabela 2. Największe fuzje i przejęcia w sektorze produkcji podejmowane przez firmy z południowej, wschodniej i południowo-wschodniej Azji w wysoko rozwiniętych państwach, 2007-2011

Firma przejmująca	Przejmowana firma	Przemysł	Wartość (mln USD)	Rok
Tata Steel (India)	CorusGroup (United Kingdom)	Stal	11 791	2007
HindalcoIndustries (India)	Novelis Inc. (United States)	Aluminium	5 789	2007
Doosan (Republic of Korea)	Ingersoll-Rand Co. (United States)	Konstrukcja maszyn	4 900	2007
Flextronics (Singapore)	Solectron Corp. (United States)	Elektronika	3 675	2007
Tata Motors Ltd. (India)	Jaguar Cars Ltd. (United Kingdom)	Motoryzacja	2 300	2008
China National Agrochemical (China)	Elkem AS (Norway)	Aluminium	2 179	2011
Wanhua Polyurethanes (China)	BorsodChemZrt (Hungary)	Produkty chemiczne	1 701	2011
Essar Steel Holdings (India)	Algoma Steel Inc. (Canada)	Stal	1 603	2007
United Spirits (India)	Whyte&Mackay (United Kingdom)	Żywność i napoje	1 176	2007
Geely Holding Group (China)	Volvo (Sweden)	Motoryzacja	1 500	2010

Źródło: UNCTAD, *World Investment Report 2011*.

Od 2004 r. przejęcia stanowią główną formę wpływu indyjskich bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Łączna liczba przejęć wzrosła z 25 w 2000 r. do 277 w roku 2008. W okresie 2005-2008 ich łączna wartość wynosiła 22 mld USD i zajmowała ok. 80% wpływu indyjskich BIZ¹⁶.

Zdaniem jednego z hinduskich ekonomistów tak intensywny wzrost inwestycji indyjskich można przypisać całkowitej zmianie mentalności indyjskich przedsiębiorców. Na skutek szybkiego wzrostu gospodarczego Hindusi zrozumieli, że są na tyle silnym krajem, aby robić to, o czym od zawsze marzyli. Mogą kupować, przejmować, inwestować w inne marki za granicą. Za to kraje, takie jak Wielka Brytania czy USA, przekonały się, że „fortuna kołem się toczy”. Brytyjczycy nie spodziewali się bowiem, że założone jeszcze za ich kolonialnego panowania w 1868 r. małe przedsiębiorstwo handlowe przekształci się w światowego giganta, kupującego tak prestiżowe brytyjskie marki, jak Jaguar czy Land Rover.

5. Zakończenie

„Indyjska ekspansja” nie jest dziełem jednego przedsiębiorstwa, nie ogranicza się też do jednego sektora – obejmuje ona wiele firm, w wielu gałęziach przemysłu:

¹⁶ <http://www.adb.org/Documents/Periodicals/ADR/ADR-Vol26-2-Athukorala.pdf>.

od farmaceutyków, samochodów i telekomunikacji po IT, papier, farby i żywność. Inwestycje pochodzące z Indii możemy znaleźć na całym świecie, prawie na wszystkich kontynentach, od USA, przez Chiny, po RPA i UE.

Indyjskie przedsiębiorstwa okazały się zadziwiająco dobrze przygotowane na „podbój świata”. Miało na to wpływ kilka istotnych czynników. Przede wszystkim firmy te najpierw nabierały sił i pręźnie rozwijały się na rynku krajowym, aby potem przenieść swoją działalność za granicę. Zarobione w Indiach pieniądze wykorzystywane były na ekspansję zagraniczną, która poszerzała rynek zbytu, przynosząc kolejne zyski. W ten sposób uzyskano efekt skali. W prowadzeniu zagranicznych inwestycji pomaga Hindusom duże doświadczenie w usługach dla klientów z całego świata. Rozproszenie, zwłaszcza w Ameryce Północnej i Europie, pozwala im poznać inne kultury i zdobyć cenne kontakty, które potem wykorzystują w prowadzeniu biznesu międzynarodowego. Hindusi to typowi „obywatele świata”, poruszający się swobodnie w obcych, obfitujących w potencjalnych klientów, cywilizacjach.

Literatura

- Białecki K., Januszkiewicz W., Oręziak L., *Leksykon handlu zagranicznego*, PWE, Warszawa 2007.
- Chiny – Indie. Ekonomiczne skutki rozwoju*, K. Kłosiński (red.), Wydawnictwo KUL, Lublin 2008.
- Finanse międzynarodowe*, B. Biernas (red.), PWN, Warszawa 2006.
- http://newdelhi.polemb.net/files/pdf/110907_not_indyjskie_inwestycje_z_a%20granica_na%20strone.pdf.
- <http://www.adb.org/Documents/Periodicals/ADR/ADR-Vol26-2-Athukorala.pdf>.
- Indyjski koncern Tata Motors kupi Jaguara*, „Gazeta Wyborcza”, 03.01.2008.
- Ministry of Finance, Government of India, <http://fuiindia.gov.in/>.
- Reserve Bank of India, <http://rbi.org.in/home.aspx>.
- UNCTAD, http://www.unctad.org/en/docs/diteiia20041_en.pdf.
- UNCTAD, *World Investment Report 2008*.
- UNCTAD, *World Investment Report 2011*.
- UNCTAD: *Foreign direct investment*, „The Economist” z dnia 20.01.2011 r.
- UNCTAD: *Rekord inwestycji*, „Rzeczpospolita” z dnia 10.03.2008 r.
- Z tej fuzji już nic nie będzie*, http://biznes.interia.pl/raport/kryzys_w_usa/news/z-tej-fuzji-nic-juz-nie-bedzie,1376339,5429.
- Zajączkowski J., *Indie w stosunkach międzynarodowych*, Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, Warszawa 2008.

FOREIGN DIRECT INVESTMENT OUTFLOWS FROM INDIA

Summary: This article describes the FDI outflows from India. The analysis includes a description of the most important directions where India put its capital and the sectarian structure of Indian flows. Until the 90s of the twentieth century Indian investment remained at low level. The country was developing very quickly and entrepreneurs started to look for opportunities for getting rich also on foreign markets. India became an important investment exporter. FDI outflows amounted to 1.9 billion USD in 2000 and in ten years in 2010 it increased to 14 billion USD. The main directions for Indian investment are country form the European Union (the Netherlands, Great Britain, Channel Islands), Singapore, the USA and Mauritius. The most important sectors are metal and mining, chemicals, pharmaceuticals, automotive or information technology.

Keywords: transfer of capital, Foreign Direct Investment, India.